

การศึกษาช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40  
ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น  
A Study of Service Channels for the Insured Persons  
under Article 40 through the Local Administrative  
Organizations

จุฬารัตน์ วัฒนะ<sup>1</sup> และสุชาติ เปรมสุริยา<sup>2</sup>  
Jularat Wattana<sup>1</sup> and Suchat Premsuriya<sup>2</sup>

<sup>1</sup>คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

<sup>1</sup>Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand

<sup>2</sup>สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ สำนักงานประกันสังคม กรุงเทพมหานคร 10900

<sup>2</sup>Office of Security Strengthening for Informal Labor, Social Security Office,  
Bangkok 10900 Thailand

\*Corresponding author, e-mail: fedujrw@ku.ac.th

Received: 4 March 2020 / Revised: 7 May 2020 / Accepted: 12 May 2020

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการให้บริการแก่ประชาชนรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยสนาม (Field Study) รวมถึงการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group) กลุ่มที่ศึกษาคือผู้ประกันตนตามมาตรา 40 อาสาสมัครแรงงาน แกนนำเครือข่ายประกันสังคม และผู้นำชุมชน จำนวน 180 คน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการผู้ประกันตน และผู้ประกันตนตามมาตรา 40 รวมจำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความคิดเห็นแนวทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าช่องทางกาให้บริการผู้ประกันตนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานประกันสังคมต้องพิจารณาในองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้านกฎหมายในการออกประกาศตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการแก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของสำนักงานประกันสังคม ประการที่ 2 ด้านระบบสารสนเทศในการบูรณาการร่วมให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ที่สำนักงานประกันสังคมต้องออกแบบระบบสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประการที่ 3 ด้านการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงบริการ สำนักงานประกันสังคมต้องจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และอบรมให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของสำนักงานประกันสังคม ทั้งนี้การให้บริการผู้ประกันตนมาตรา 40 ควรครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน (2) ด้านการให้บริการรับชำระเงินสมทบ (3) ด้านการรับฝากเอกสารในการยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนประกันสังคมมาตรา 40 (4) ด้านการรณรงค์ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ในระดับพื้นที่

**คำสำคัญ :** ช่องทางการให้บริการ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

### Abstract

This study was done in Thailand to study the service channels for the insured persons under Article 40 (IPA 40) through local administrative organizations (LAO) in accordance with the Thai Cabinet's resolution regarding the public services. It was a mixed study between the Documentary Research and the Field Study together with the Focus Group. It consisted of 180 participants including insured persons, labor

volunteers, and social security network and community leaders. In addition, there were 58 interviewees including administrators of the LAOs who gave the data about the service channels for IPA 40, administrators of the Social Security Office (SSO) who gave the data about the service channels through the LAOs and the IPA 40. The data were collected by an opinion survey about guidelines of the services for IPA 40 through the LAOs and a form of structured interview and then they were analyzed in terms of frequency and percentage. The results showed that regarding providing the services for the insured persons through the LAOs, the SSO is required to consider the following 3 elements : firstly, in terms of law, the issuance of required announcements should be done in compliance with the Act of Plan and Procedure Design for Decentralization to the LAOs, 1999 to enable them to have the authority to give the services for insured persons in accordance with the Article 40 of the SSO; secondly, in terms of the information technology(IT) system for the integration of the services among government agencies, the SSO must design the IT system for the LAOs so that they are able to link the services for the IPA 40 and thirdly in terms of the public relations to create awareness for people to access the services, the SSO must create public relations media to create awareness and to train the LAOs' personnel to understand the services for the IPA 40. In this regard, the services for the IPA 40 should cover 4 areas as follows: (1) registering service, (2) contributions payment service, (3) depository documents for compensation benefits under the Social Security Article 40 (4) public relations campaigns of the knowledge of social security coverage, Article 40, at the local level.

**Keywords :** service channel, the insured persons under the Article 40, local administrative organization

## บทนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561) สำรวจแรงงานนอกระบบจากจำนวนผู้มีงานทำพบว่าแรงงานนอกระบบมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น จากจำนวน 20.8 ล้านคนในปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 21.2 ล้านคน ในปี 2561 ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานประกันสังคม เดือนกันยายน 2562 พบว่ามีแรงงานนอกระบบที่เข้าสู่ระบบความคุ้มครองประกันสังคม จำนวน 3.13 ล้านคน ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแรงงานนอกระบบปี 2561 จะพบว่ามีแรงงานนอกระบบที่เข้าสู่ระบบความคุ้มครองทางสังคมเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น

สำนักงานประกันสังคม (2560 ก) ได้ดำเนินการขยายความคุ้มครองประกันสังคมไปสู่แรงงานนอกระบบตามมาตรา 40 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา พบว่าข้อมูลผู้ประกันตนตามมาตรา 40 สะสม ณ เดือนกันยายน 2562 มีจำนวน 3,135,823 คน โดยเป็นผู้ประกันตนที่ประกอบอาชีพพื้นฐานต่าง ๆ เช่น รับจ้าง/รับเหมา จำนวน 915,368 คน เป็นผู้ประกันตนที่ปฏิบัติงานโรงงานเครื่องจักร เช่น คนขับรถรับจ้าง ขับรถแท็กซี่ จำนวน 822,273 คน และเป็นผู้ประกันตนที่ประกอบอาชีพด้านเกษตรและประมง จำนวน 783,252 คน ตามลำดับ การดำเนินการของสำนักงานประกันสังคมที่ได้มีมาตรการในการดำเนินการขยายความคุ้มครองที่หลากหลายเพื่อให้บริการแก่แรงงานนอกระบบและผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ราชกิจจานุเบกษา (2555) อาทิ ออกระเบียบประกันสังคมเกี่ยวกับเครือข่ายประกันสังคมมาตรา 40 โดยให้ค่าตอบแทนในการหาผู้ประกันตนรายใหม่ การเพิ่มช่องทางการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผู้สมัครไม่ต้องเดินทางไปติดต่อที่สำนักงานประกันสังคม การสมัครขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านสายด่วน 1506 เป็นต้น แต่ยังไม่สามารถเพิ่มจำนวนผู้ประกันตนได้อย่างก้าวกระโดด

สำนักงานประกันสังคม (2560 ข) ได้มีการทำความตกลงกับหน่วยบริการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางหรือทางเลือกสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ให้ได้รับความสะดวกในการนำส่งเงินสมทบรายเดือน ประกอบด้วยช่องทางผ่านสำนักงานประกันสังคม/หน่วยบริการเคลื่อนที่ (SDU) ผ่าน Counter ธนาคาร ผ่าน Counter Service (7-11) ผ่าน Counter ห้างเทสโก้โลตัส และผ่านการหักบัญชีเงินฝากธนาคาร แต่ยังไม่พบว่าผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ร้อยละ 69.38 จากจำนวนผู้ประกันตนที่นำส่งเงิน

สมทบรายเดือน นิยมใช้บริการนำส่งเงินสมทบผ่านสำนักงานประกันสังคมและหน่วยบริการเคลื่อนที่ (SDU) รองลงมาผู้ประกันตนนิยมใช้บริการนำส่งเงินสมทบผ่าน Counter Service (7-11) มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 27.72 (สำนักงานประกันสังคม, 2559)

สภาพปัญหาของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ที่นิยมใช้บริการนำส่งเงินสมทบผ่านช่องทางของสำนักงานประกันสังคมและหน่วยบริการเคลื่อนที่ (Service Delivery Unit) (สำนักงานประกันสังคม, 2560 ก) เนื่องจากผู้ประกันตนมีความมั่นใจและไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการรับบริการในแต่ละเดือน แต่หากผู้ประกันตนไปใช้บริการนำส่งเงินสมทบผ่าน Counter Service ผ่าน Counter ห้างเทศโก้โลตัสหรือผ่านธนาคาร ผู้ประกันตนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรับบริการนั้น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล เพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 และเป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการงานบริการประชาชนให้ได้รับความสะดวก รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายในการรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ ตามนโยบายของรัฐบาล

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาช่องทางการความเป็นไปได้ในการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยสนาม (Field Study) รวมถึงการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group)

กลุ่มที่ศึกษา คือ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 อาสาสมัครแรงงาน แกนนำเครือข่ายประกันสังคม และผู้นำชุมชน จำนวน 180 คน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคม และผู้ประกันตนตามมาตรา 40 รวมจำนวน 58 คน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดปทุมธานี

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความคิดเห็นแนวทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับช่องทางการให้บริการผู้ประกันตน

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยสนาม (Field Study) รวมถึงการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group)
2. ทำการสำรวจความคิดเห็นแนวทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการการให้บริการผู้ประกันตน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ 1) นำข้อมูลจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2559 ที่เห็นชอบในหลักการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่มีการรับเงินจากประชาชน เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาดัดตั้งอุปกรณ์ชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เพียงพอต่อความต้องการให้บริการกับประชาชน และปรับปรุงระเบียบและหลักเกณฑ์เพื่อรองรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อวิเคราะห์หาช่องทางความเป็นไปได้ในการดำเนินการ 2) สังเคราะห์รูปแบบช่องทางในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการออกแบบช่องทางการให้บริการประกันสังคมกับประชาชน 3) นำผลจากการออกแบบช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผู้นำชุมชน อาสาสมัครแรงงาน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 4) นำผลสรุปจากการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผู้นำชุมชน อาสาสมัครแรงงาน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับรูปแบบช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนผ่าน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนออกแบบช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 ผู้นำชุมชน อาสาสมัครแรงงาน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการให้บริการแก่ประชาชนในการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมในด้านการประกันสังคม ในระดับพื้นที่ ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่และค่าร้อยละ

## ผลการวิจัย

1. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้บริการ ประชาชนเพื่อให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการ สนับสนุนการให้บริการเพื่อลดขั้นตอนการให้บริการและเป็นการลดการใช้เอกสารใน ติดต่อราชการ เพื่อนำไปสู่ช่องทางการเชื่อมโยงการให้บริการประชาชนในด้านระบบ ประกันสังคม

(1) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อปี 2559 ที่เห็นชอบในหลักการให้หน่วยงาน ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องที่มีการรับเงินจากประชาชน เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ติดตั้งอุปกรณ์ชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เพียง พอต่อความต้องการให้บริการกับประชาชน ซึ่งการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ พิจารณาระเบียบคณะกรรมการประกันสังคม ว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน และการ เก็บรักษาเงินกองทุน พ.ศ. 2555 (ราชกิจจานุเบกษา, 2555)

(2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับธนาคารหรือหน่วยบริการอื่น ซึ่งเป็น ผู้รับให้รับได้ตามเงื่อนไขที่มีการตกลงไว้กับสำนักงาน ที่เปิดช่องไว้ในการให้หน่วยบริการ อื่นเป็นผู้รับเงินผู้ประกันตนของสำนักงานประกันสังคมได้ ดังนั้นหากสำนักงานประกัน สังคมพิจารณาถ่ายโอนภารกิจด้านการรับเงินสมทบของผู้ประกันตนให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) หมวด 2 การ กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการ บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง การสังเคราะห์ และ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

ทั้งนี้หากสำนักงานประกันสังคม มีการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจด้านการรับขึ้นทะเบียน การรับเงินสมทบ การรับฝากเอกสารประโยชน์ทดแทน และการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเสนอเรื่องให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มภารกิจการรับขึ้นทะเบียน การรับเงินสมทบ การรับฝากเอกสารประโยชน์ทดแทน และการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ความคุ้มครองประกันสังคมให้เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงการให้บริการรับชำระเงินสมทบของผู้ประกันตน

2. ช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลจากการศึกษาความคิดเห็นช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้คิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับช่องทางความร่วมมือในการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศการขึ้นทะเบียนประกันสังคมตามมาตรา 40 ให้สามารถขึ้นทะเบียนผ่านระบบ Web Service พบว่าการพัฒนาระบบสารสนเทศการขึ้นทะเบียนประกันสังคมตามมาตรา 40 จะเป็นประโยชน์ต่อการให้บริการประชาชนในพื้นที่ และไม่สร้างความยุ่งยากในทางปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสามารถขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านระบบสารสนเทศ [www.sso.go.th/m40](http://www.sso.go.th/m40) ได้ตลอดเวลาหรือผ่านเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต

ด้านที่ 2 การรับชำระเงินสมทบผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ด้วยการออกแบบระบบการรับชำระเงินสมทบให้ครอบคลุมการให้บริการทั้งในรูปแบบบริการที่มีสถานที่ตั้งและรูปแบบบริการที่ไม่มีสถานที่ตั้ง พบว่าผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผู้นำชุมชนอาสาสมัครแรงงาน เห็นด้วยร้อยละ 65 ในการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยบริการรับชำระเงินสมทบผู้ประกันตนตามมาตรา 40 รายละเอียดตามตารางที่ 1



**ตารางที่ 1** ความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องทางให้บริการรับชำระเงินสมทบประกันสังคม มาตรา 40 ผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านมีความเห็นอย่างไรหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. เทศบาล อบต.) จะเป็นหน่วยบริการรับชำระเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ในพื้นที่	65	83	13	17
2. หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. เทศบาล อบต.) จะเป็นหน่วยบริการรับชำระเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ในพื้นที่ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการให้บริการครั้งละ 5 บาท ท่านเห็นด้วยหรือไม่	36	46	42	54
3. หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. เทศบาล อบต.) จะเป็นหน่วยบริการรับชำระเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ในพื้นที่ โดยไม่จัดเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการ ท่านจะเลือกใช้บริการ ท่านจะเลือกใช้บริการชำระเงินสมทบมาตรา 40 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. เทศบาล อบต.) หรือไม่	66	84	12	16
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่จะให้ภารกิจรับชำระเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เป็นส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. เทศบาล อบต.)	61	78	17	22

ด้านที่ 3 การส่งเสริม/สนับสนุน/ประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดทำแผนการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์และการส่งเสริม ให้เกิดการดำเนินการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง พบว่าผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ต้องการให้สำนักงานประกันสังคมมีสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ผ่านช่องทางสื่อโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความมั่นใจในการตัดสินใจสมัครขึ้นทะเบียนเพื่อเข้าสู่ระบบความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ให้กับแรงงานนอกระบบ/ผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่สนใจและต้องการสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 กับสำนักงานประกันสังคม

### 3. ช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลจากการสังเคราะห์ช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Social Network Concept) เครือข่ายสังคมจะประกอบไปด้วยบุคคลหรือตัวแสดง (Actor) ที่มีความสัมพันธ์ (Relation) ซึ่งกันและกันตามบทบาทหรือหน้าที่ของแต่ละคนหรือคู่ความสัมพันธ์ที่มีอยู่ กองสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (2556) กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมประกอบด้วยกลไกภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเครือข่าย ดังนั้นการเป็นเครือข่ายบุคคลอาจมีได้มีเพียงบทบาทเดียว หากแต่มีหลายบทบาทในชีวิตประจำวันความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในเครือข่ายสังคม สอดคล้องกับกลุ่มงานอาจารย์กองบัญชาการศึกษาศึกษา (2562) กล่าวถึง การทำงานเป็นเครือข่ายมักจะมีผล ที่ดีกว่า ผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน ดังนั้นการสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเพิ่มช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นเครือข่ายในการบริการประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริการซึ่งเป็นผู้ประกันตนให้ได้รับการบริการผ่านหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในระดับพื้นที่ ที่สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และสร้างความพึงพอใจในบริการ โดยการเพิ่มช่องทางการให้บริการร่วมกันระหว่างสำนักงานประกันสังคมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการต่อดำเนินการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ประเด็น คือ ประเด็นการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการตามมติคณะรัฐมนตรี ดังนั้นรูปแบบช่องทางการ เป็นเครือข่ายร่วมกันขับเคลื่อนการขยายความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ครอบคลุม ใน 4 ด้าน คือ

(1) ด้านการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 โดยการเพิ่มช่องทางการให้บริการแก่ประชาชนในการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ผ่านระบบ Internet ของสำนักงานประกันสังคม [www.sso.go.th/m](http://www.sso.go.th/m) 40 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ในระบบ Internet ของสำนักงานประกันสังคมซึ่งสามารถดำเนินการผ่านช่องทาง

คอมพิวเตอร์สำนักงาน หรือผ่านระบบโทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมระบบ Internet ได้ ทั้งนี้การให้บริการในระบบ Internet ของสำนักงานประกันสังคมดังกล่าว จะมีส่วนสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีโอกาสเข้าถึงระบบความคุ้มครองทางสังคมและสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปติดต่อกับสำนักงานประกันสังคม

(2) ด้านการให้บริการรับชำระเงินสมทบผู้ประกันตนตามมาตรา 40 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประสานงานกับตู้บุญเติมให้ไปดำเนินการติดตั้งตู้บริการ (ตู้บุญเติม) ที่สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากตู้บุญเติมเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ทำความตกลงร่วมกับสำนักงานประกันสังคม ในการให้บริการรับชำระเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งจะช่วยเหลือในให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ค่าธรรมเนียมเมื่อมีการชำระเงินสมทบผ่านตู้บุญเติมของผู้ประกันตนตามมาตรา 40

(3) ด้านการให้บริการรับฝากเอกสารในการยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนประกันสังคมมาตรา 40 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นหน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงานรับฝากเอกสารแบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนมาตรา 40 ของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 และเป็นคนกลางในการประสานงานให้สำนักงานประกันสังคมในพื้นที่เข้าไปรับเอกสารแบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนประกันสังคมมาตรา 40 ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปวินิจฉัยคำขอรับประโยชน์ทดแทนมาตรา 40 และจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ต่อไป

(4) ด้านการรณรงค์ ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ในระดับพื้นที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่ร่วมรณรงค์ ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้กับประชาชนได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการมีหลักประกันทางสังคม เพื่อการวางแผนป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เพื่อให้มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสังคม เมื่อต้องประสบเหตุการณ์และภัยอันตราย เพื่อให้ได้รับการบรรเทาภาระให้กับตนเองและครอบครัวไม่ให้เกิดกลายอยู่ในภาวะความยากลำบาก เช่น ขาดรายได้จากเมื่อต้องเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพ การได้รับเงินค่าทำศพหากเสียชีวิต รวมถึงการวางแผนเก็บออมเงินไว้สำหรับใช้จ่ายเมื่ออยู่ในวัยเกษียณ และการลดภาระค่าใช้จ่ายเมื่อมีบุตร โดยการได้รับเงินสงเคราะห์บุตร เป็นต้น



ภาพที่ 1 ช่องทางการให้บริการผู้ประกอบการผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

### อภิปรายผลการวิจัย

ช่องทางการให้บริการผู้ประกอบการผ่านช่องทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยอภิปรายผลใน 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านกฎหมายในการออกประกาศตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (มติคณะรัฐมนตรี, 2559) เห็นชอบในหลักการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่มีการรับเงินจากประชาชน เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ติดตั้งอุปกรณ์ชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เพียงพอต่อความต้องการให้บริการกับประชาชน ผลวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2556) ได้กำหนดโครงการสำคัญ (Flagship Projects) ที่จะต้องดำเนินการเร่งด่วน โดยมีโครงการส่งเสริมและพัฒนาความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ส่วนราชการพัฒนาการให้บริการที่เป็นเลิศ ประชาชนสามารถเข้าถึง

บริการของทางราชการได้โดยง่าย

ประเด็นที่ 2 ด้านระบบสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าในการบูรณาการร่วมให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานประกันสังคมต้องออกแบบระบบสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 สำหรับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการแก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของสำนักงานประกันสังคม สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558) ศึกษาการบริหารจัดการภาครัฐ: รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) เป็นแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐยุคใหม่ ซึ่งเป็นการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของภาครัฐให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการให้บริการของภาครัฐผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงบริการของภาครัฐ

ประเด็นที่ 3 ด้านการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงบริการ ผลการวิจัยพบว่าสำนักงานประกันสังคมต้องจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และอบรมให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ของสำนักงานประกันสังคม ทั้งนี้การให้บริการผู้ประกันตนมาตรา 40 ควรครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน (2) ด้านการให้บริการรับชำระเงินสมทบ (3) ด้านการรับฝากเอกสารในการยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนประกันสังคมมาตรา 40 (4) ด้านการรณรงค์ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ในระดับพื้นที่ สอดคล้องกับศิริวรรณ จุลทับ (2558) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประชาสัมพันธ์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยประกอบด้วย 1) การมีนโยบาย เป้าหมายที่ชัดเจนนำสู่การปฏิบัติ และวิสัยทัศน์ของผู้นำ 2) ความพร้อมขององค์กร และบุคลากรที่มีความรู้ตรงสายงาน 3) การสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร 4) การมีส่วนร่วมของผู้นำและบุคลากร 5) การใช้ช่องทางที่หลากหลายและทันสมัย และ 6) การจัดกิจกรรมสื่อมวลชนสัมพันธ์ สร้างสัมพันธ์ กับสื่อมวลชน นอกจากนี้สิทธิ์ีร์สรณ์ (2552) เครื่องมือและช่องทางการประชาสัมพันธ์ถือเป็นตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสาร เรื่องราวจากองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน สื่ออาจจำแนกได้หลายประเภทหลาย และเครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ต้องครอบคลุมทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อสมัยใหม่ทั้งการแถลงข่าวการ

ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการจัดงาน (Event) ข่าวแจก (Press Release) การสัมภาษณ์ (Interview) สื่อสิ่งพิมพ์ (Publication) วิดิทัศน์และภาพยนตร์ (Video & Film) การระดมทุน การประชุม (Meeting) ซึ่งเป็นการพบปะพูดคุย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเป็นวิธีการสื่อสารแบบง่าย ๆ และสื่อเว็บไซต์ (Website)

### สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า พบว่าช่องทางการให้บริการผู้ประกันตนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานประกันสังคมต้องพิจารณาในองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้านกฎหมายในการออกประกาศตามพระราชบัญญัติกำหนด ประการที่ 2 ด้านระบบสารสนเทศในการบูรณาการร่วมให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และ ประการที่ 3 ด้านการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงบริการ ทั้งนี้การให้บริการผู้ประกันตนมาตรา 40 ควรครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน (2) ด้านการให้บริการรับชำระเงินสมทบ (3) ด้านการรับฝากเอกสารในการยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนประกันสังคมมาตรา 40 (4) ด้านการรณรงค์ ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ในระดับพื้นที่ ดังนั้น สำนักงานประกันสังคม 1) ควรมีการศึกษาแนวทางเพื่อการนำระบบปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence (AI) มาใช้ในการออกแบบระบบการให้บริการที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 จากแหล่งต่าง ๆ เช่น กรณีผู้ประกันตนเสียชีวิต สามารถตรวจสอบการเสียชีวิตได้จากระบบปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence (AI) ที่เชื่อมโยงข้อมูลกับกระทรวงมหาดไทย จะมีส่วนสนับสนุนให้การเรียกเอกสารหรือการให้บริการจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิสามารถลดขั้นตอนและเป็นการพัฒนาระบบการให้บริการแก่ผู้ประกันตนและมีผู้สิทธิได้รวดเร็วมากขึ้น และ 2) ควรศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประมวลผลในระบบ Big Data เพื่อการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการพยากรณ์ วางแผน การแก้ไขปัญหาและการป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ในการคิด วิเคราะห์สถานการณ์ การพยากรณ์ การแก้ไขปัญหา เพื่อการให้บริการแก่ผู้ประกันตน และผู้มีสิทธิในระบบประกันสังคมภาคสมัครใจมาตรา 40

## เอกสารอ้างอิง

- Division of Public Health, Ministry of Public Health. (2013). *Public Networking and Participation in Community Health Behavioral Changes, Volume 3*. Bangkok : Ministry of Public Health. (in Thai)
- กองสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพของชุมชน, เล่ม 3*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.
- Julathab, Siriwan. (2015). Proactive public relations strategies of higher education institutions Southern geographic area. *Rajabhat University Surat Thani Journal*, 2 (2), 157-174. (in Thai)
- ศิริวรรณ จุลทับ. (2558). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษา เขตภูมิศาสตร์ภาคใต้. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(2), 157-174.
- National Statistical Office. (2018). *Informal Labor Survey in 2018*. Bangkok : Social Statistics Division. (in Thai)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร : กองสถิติสังคม.
- Royal Thai Government Gazette. (1999). *Act on Decentralization Plan and Procedures for the LAOs B.E. 2542*, volume 116, part 114a, dated 14<sup>th</sup> November 1999. (in Thai)
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 114ก ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542. น. 53-55
- Social Security Office. (2016). *Number of Insured Persons under Article 40 Using the Payment Service via Various Channels*. Bangkok : Office of Security Strengthening for Informal Labor. (in Thai)
- สำนักงานประกันสังคม. (2559). *สถิติจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ที่ใช้บริการชำระเงินสมทบผ่านช่องทางต่างๆ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ.

Social Security Office. (2017 a). *Number of Insured Persons under Article 40 according to their Occupations*. Bangkok : Research and Development Division. (in Thai)

สำนักงานประกันสังคม. (2560 ก). *สถิติจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แยกตามกลุ่มอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยและพัฒนา.

Social Security Office. (2017 b). *Service Providers Having Service Agreements with the Social Security Office*. Bangkok: Office of Security Strengthening for Informal Labor. (in Thai)

สำนักงานประกันสังคม. (2560 ข). *หน่วยบริการที่ทำความตกลงให้บริการกับสำนักงานประกันสังคม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ.

Teacher Work Group, Education Bureau. (2019). *Self-Learning Text : Community and Mass Relations* [Online]. Retrieved October 23, 2019, from : [http://www.edupol.org/edu Organize/eLearning](http://www.edupol.org/eduOrganize/eLearning). (in Thai)

กลุ่มงานอาจารย์ กองบัญชาการศึกษา. (2562). *เอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองหมวดวิชาการชุมชนและงานมวลชนสัมพันธ์* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2562, จาก : [http://www.edupol.org/eduOrganize/eLearning/general Staff/doc/group10/06/01.pdf](http://www.edupol.org/eduOrganize/eLearning/generalStaff/doc/group10/06/01.pdf).

The Cabinet Resolution. (2016). *Guidelines to Support the Implementation of the National e- Payment Master Plan* dated 28<sup>th</sup> June 2016 [Online]. Retrieved June 30, 2016. from : <http://www.ryt9.com/s/prg/2453877>, (in Thai)

มติคณะรัฐมนตรี. (2559). *แนวทางเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2559* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2559, จาก : <http://www.ryt9.com/s/prg/2453877>.



- The Public Sector Development Commission, Office of. (2013). *Strategic Plan for the Development of the Thai Bureaucratic System (2013-2018)*. Bangkok : Vision Print and Media Co. Ltd. (in Thai)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-2561)*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- The Secretariat of the House of Representatives. (2015). *Public Management : Electronic Government (e- Government)*. Bangkok : Academic Office, the Secretariat of the House of Representatives. (in Thai)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *การบริหารจัดการภาครัฐ : รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Theerasorn, Sitti. (2009). *Marketing communication*. Bangkok : The Publisher of Chulalongkorn University. (in Thai)
- สิทธิ์ อีรสรณ์. (2552). *การสื่อสารทางการตลาด*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- The Royal Thai Government Gazette. (2012). *Regulations of the Social Security Committee on funds receiving, payment and funds storage in 2012*. Volume 129, Special Section 334 Ngor, dated 13 February 2012. Page 10-22. (in Thai)
- ราชกิจจานุเบกษา. (2555). *ระเบียบคณะกรรมการประกันสังคมว่าด้วยการรับเงินการจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน พ.ศ. 2555*. เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 334 ง ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2555. หน้า 10-22.